

Студент 1 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Анотація. Висвітлено сучасний стан безробіття в Україні та основні напрями його подолання. Наведено оригінальні статистичні дані щодо безробіття в різних регіонах країни.

Аннотация. Освещено современное состояние безработицы в Украине и основные направления его преодоления. Приведены оригинальные статистические данные безработицы в разных регионах страны.

Annotation. The current state of unemployment in Ukraine, and the ways to overcome it are described. The original statistical data of unemployment in different regions of the country are given.

Ключові слова: безробіття, ринок праці, робоча сила.

Дослідження проблеми безробіття в Україні в сучасних умовах господарювання є дуже актуальним. Особливої уваги потребують питання щодо отримання гідної праці, дотримання загальних прав людини в соціально-трудої сфері, гарантування соціального захисту, впорядкування міжнародних міграційних потоків. Безробіття вважається, з одного боку, важливим стимулятором активності працюючого населення, а з іншого – великим суспільним лихом. Експерти Міжнародної організації праці вважають, що найближчими роками в середньому в світі рівень безробіття досягне 10 % і повністю ліквідувати його не зможе жодна країна. Стан ринку праці й тенденція до зростання числа безробітних свідчать про потребу прийняття термінових і радикальних заходів, необхідних для вирішення проблеми зайнятості та створення робочих місць. Наявна система допомоги безробітним не відповідає ситуації, яка склалася, а потребує докорінного реформування [1].

Безробіття досліджували такі вітчизняні та іноземні науковці: С. Іванов, Г. Кондратьєв, Т. Черниш, П. Нікіфоров, А. Вольська, В. Пиц, Г. Мамонова, О. Піжук, Н. Тілікіна, В. Ярошенко, Т. Панюк, А. Оукен, Жан Батіст Сей та ін.

Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство – персонал. Зростають ризик соціального напруження, додаткові витрати на підтримку безробітних. Створення в Україні цивілізованого ринку праці, який би дозволяв громадянину оперативно знайти необхідну роботу з умовами праці, що відповідають вимогам безпеки й гігієни з гідною заробітною платою, а роботодавцю – працівників необхідної кваліфікації, що можливо тільки за наявності ефективної системи працевлаштування.

Безробіття – це соціально-економічне явище, для якого характерна незайнятість частини робочої сили (економічно активного населення) у сфері економіки. Тобто в реальному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї. Причин безробіття дуже багато, одними з яких є: спад економіки; структурні зрушення; технологічний прогрес та запровадження нових технологій. Це пов'язано, передусім, з мізерними інвестиціями, низьким рівнем запровадження сучасних технологій в економіку та ін. [1].

Основні проблеми ринку праці нашої держави пов'язані зі зростанням тривалості періоду безробіття, збільшенням кількості громадян, які шукають роботу, а також існуванням труднощів щодо працевлаштування соціально незахищених верств населення. І хоча, за даними Державного центру зайнятості, рівень безробіття в Україні нижчий, ніж у Євросоюзі (чисельність безробітних в Україні в середньому за 9 місяців 2012 року, порівняно з відповідним періодом минулого року, зменшилася на 153,6 тис. осіб і становила 1,8 млн осіб), все одно особливої актуальності набуває розробка нової концепції вирішення проблеми зайнятості та безробіття [2].

Аналіз безробіття в Україні станом на січень 2013 – 2014 років наведений у таблиці.

Таблиця

Показники безробіття в Україні 2013 – 2014 рр.

Показники	Січень 2013	Січень 2014	Відхилення (+/-)
Усього зареєстровано безробітних, тис. осіб	482,8	520,9	+38,1
Отримують допомогу з безробіття, тис. осіб	365,3	398,4	+33,1
Середній розмір допомоги на одного безробітного, грн	845	917	+72

З даних таблиці видно, що в січні 2014 року рівень безробіття збільшився до 1,9 % порівняно з 2013 роком. Станом на 1.02.14 в Державній службі зайнятості було зареєстровано 520,9 тис. безробітних, тоді як у січні 2013 р. – 482,8 тис., із них кількість осіб, що отримують допомогу з безробіття зросла на 33,1 тис. Середній розмір допомоги на одного безробітного збільшився на 72 грн порівняно з 2013 р.

Автор зазначає, що фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття встановив на 2014 р. мінімальний розмір виплат із безробіття в розмірі 544 грн. Міжнародна організація праці (МОП) попереджає, що світ зіткнувся з терміновою необхідністю створити в найближче десятиліття 600 млн нових робочих місць, щоб забезпечити стійке зростання і зберегти соціальну єдність. У цілому рівень світового безробіття за прогнозами МОП у цьому році може зрости з 197 млн до 225 млн (з 6 до 6,9 %).

Рівень безробіття є досить диференційованим за окремими регіонами України. Зараз найвищий рівень зареєстрованого безробіття характерний для західних областей України – Волинської, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Тернопільської. Найнижчі показники рівня безробіття склалися в Одеській області, у м. Києві та Севастополі.

Ураховуючи демографічну ситуацію, яка склалася в різних регіонах України, можна передбачити, що при нинішньому рівні створення нових робочих місць у західних областях і природному прирості населення рівень безробіття в регіонах у майбутньому набуде ще більшого загострення [1].

Ступінь негативного впливу безробіття на стан у країні залежить від конкретних параметрів економічної ситуації. Щоб оцінити ступінь цього впливу, необхідно визначити економічні і соціальні наслідки безробіття:

- скорочення обсягів виробництва валового національного продукту;
- зниження податкових надходжень до державного бюджету;
- зростання витрат на соціальну допомогу безробітним;
- знецінення наслідків навчання;
- масова дискваліфікація;
- посилення соціальної напруженості;
- зниження трудової активності.

Тобто мова йде про найгірші економічні та соціальні наслідки безробіття, подолання яких потребує впровадження заходів із боку держави [3].

Для подолання безробіття в Україні потрібно проводити певні заходи, такі, як: реалізація державної та регіональної програм зайнятості; упорядкування законодавства України відповідно до міжнародних норм; захист внутрішнього ринку праці; приєднання України до міжнародного ринку праці; забезпечення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних та ін.

Також необхідно звернути увагу на оновлення та підвищення технічного рівня робочих місць для того, щоб кожне з них забезпечувало зайнятому прожитковий мінімум і подальше зростання заробітної плати (з урахуванням інфляції). Це дозволить вирівняти заробітну плату відповідно до продуктивності праці, ліквідувати фіктивні робочі місця та зменшити приховане безробіття [4].

Напрями боротьби з безробіттям мають забезпечуватися підвищенням конкурентоспроможності робочої сили за рахунок підвищення її якості, а саме: зростання рівня загальної освіти; підвищення кваліфікації; розширення діапазону оволодіння працівниками професій і спеціальностей; розвиток таких необхідних складових відтворення якісної робочої сили, як: медицина, культура, спорт [3].

Отже, високий рівень безробіття – це проблема, яку потрібно вирішувати і яка потребує глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій. За даними, які подає Державна служба зайнятості, рівень безробіття зменшується. Потрібно зробити все, щоб забезпечити в своїй країні мінімальний соціально-допустимий рівень безробіття.

Наук. керівн. Мащенко М. А.

Література: 1. Макроекономіка: Економічний цикл, зайнятість та безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vuz-ekonomika.com>. – Назва з екрану. 2. Держцентр зайнятості: Рівень безробіття в Україні нижче, ніж у ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukranews.com>. – Назва з екрану. 3. Гальків Л. І. Втрати людського капіталу України: чинник безробіття / Л. І. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – № 2. – С. 110–113. 4. Рівень безробіття в Україні 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/>. – Назва з екрану. 5. Рівень безробіття в Україні 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/>. – Назва з екрану.